

Vergadering:	Stuurgroep Regionale Energietransitie (conceptverslag)
Datum:	7 november 2018
Aanwezig:	<ul style="list-style-type: none">– Mevr. J.W.E. Spies (Holland Rijnland, voorzitter)– Mevr. F. Spijker (gemeente Leiden)– Mevr. M. Leewis (gemeente Leiden, namens de Omgevingsdienst West-Holland, vervangt mevr. Y. Peters-Adrian)– Dhr. L. Maat (gemeente Alphen aan den Rijn)– Mevr. C.J. Hoekstra (gemeente Hillegom)– Dhr. J.G.M. Schouffoer (provincie Zuid-Holland, vervangt dhr. J.F. Weber)– Mevr. L.A.M. Bakker (Holland Rijnland)– Dhr. J.M. Ververs (Holland Rijnland)– Mevr. V. Monkhorst (Holland Rijnland, verslag)

Afwezig met kennisgeving: dhr. J.C.H. Haan (Hoogheemraadschap van Rijnland), mevr. Y. Peters-Adrian (vervangen door M. Leewis), dhr. J.F. Weber (provincie Zuid-Holland, ambtelijk vervangen door dhr. J.G.M. Schouffoer).

01 Opening, mededelingen, verslag vorige Stuurgroep en vaststelling agenda

- Mevr. Leewis zal in het vervolg mevr. Y. Peters-Adrian vervangen en deelnemen in de Stuurgroep namens de Omgevingsdienst West-Holland.
- Dhr. de Groot (APPM en als facilitator aanwezig bij de stakeholdersbijeenkomsten) zal bij agendapunt 03 samen met dhr. Ververs een korte preview geven van de eerste uitkomsten, rode draden en dilemma's op basis van de stakeholdersbijeenkomsten ruimte en energie.
- Verslag Stuurgroep Regionale Energietransitie van 6 juli 2018.
Mevr. Spies geeft aan dat zij op 19 november 2018 in gesprek zal gaan met dhr. Weber, de MRDH, Midden-Holland en Zuid-Holland-Zuid over de regionale energiestrategieën. Mevr. Spies zal in het PHO+ Energie van 21 november 2018 een terugkoppeling geven van dit gesprek. Volgens de meest recente planning zal de vaststelling van het Klimaatakkoord in mei 2019 zijn en de oplevering van de regionale energiestrategieën in november 2019.

02 Stand van zaken uitvoeringsprogramma

- Dhr. Ververs licht de stand van zaken van het uitvoeringsprogramma toe. Veel van de mijlpalen zijn behaald, van een aantal is de planning bijgesteld en de mijlpalen in het rood zijn nog niet behaald. Aandachtspunten zijn: de capaciteit bij gemeenten, afhankelijkheid van lokale data, fasering, het vervolgproces binnen gemeenten na de oplevering van producten en het landen van deze stukken/producten. Als voorbeeld noemt dhr. Ververs de 80% versie van de lokale warmtevisies opgeleverd door bureau CE Delft en APPM. Het is aan de gemeenten om daar verder mee aan de slag te gaan.
- Vanuit de Projectgroep komt de suggestie om de uitvoeringslijnen Energiebesparing en Zon op daken samen te voegen en daarbinnen concrete keuzes te maken en focus aan te brengen. De leden van de Stuurgroep kunnen zich vinden in deze suggestie.
- Dhr. Maat merkt op dat er op 28 maart 2019 een symposium wordt georganiseerd vanuit Midden-Holland gericht op ondernemers. Het symposium heeft als doel bedrijven te interesseren en motiveren om zelf het initiatief te nemen om te verduurzamen.
- Mevr. Spies stelt voor ons te richten op hetgeen dat op regionale schaal is afgesproken en te volgen wat er lokaal gebeurt op de diverse uitvoeringslijnen.
- Dhr. Schouffoer wijst wat betreft energiebesparing op het programma EnergieRijk Den Haag en geeft aan dat dit programma mogelijk als inspiratie kan fungeren.
- Mevr. Spies vraagt of de leden van de Stuurgroep na kunnen denken over waar focus aan te brengen voor 2019 (wat regionaal oppakken en wat lokaal laten?). In het volgende overleg zal hierop terug gekomen worden.

03 Proces uitvoeringslijn Ruimte en Energie

- Dhr. de Groot en dhr. Ververs kijken kort terug op de twee stakeholdersbijeenkomsten van 30 oktober (Duin- en bollenstreek) en 6 november 2018 (Rijn- en Veenstreek). De derde stakeholdersbijeenkomst (voor de Leidse regio) was op 7 november 2018. Mevr. Spies was op 30 oktober en 7 november 2018 aanwezig om de avond te openen, dhr. Maat op 6 november 2018.
- Eerste indrukken van de twee stakeholdersbijeenkomsten (30 oktober en 6 november 2018):
 - Twee goede avonden met veel input vanuit stakeholders
 - Opwek langs infrastructuur (beide subregio's);
 - Spanning met (agrarisch) grondgebied, zowel bollengrond als veenweidegebied;
 - Ter discussie stellen duingebied en plassen;
 - Zon op restanten van agrarische bouwblokken;
 - Netcapaciteit als voorwaarde;
 - Dubbel ruimtegebruik en combinaties zon en wind.
- Mevr. Hoekstra was als deelnemer aanwezig bij de bijeenkomst van 30 oktober 2018 en geeft aan naar aanleiding hiervan een extra bestuurlijk overleg te hebben gevoerd om verder met elkaar te spreken over de uitdagingen en haalbaarheid op korte termijn. Op korte termijn wordt er gedacht aan opwekking langs infrastructuur en bij de lange termijn kwam de vraag naar boven: hoe om te gaan met de verschillende typen landschappen in onze regio? Daarnaast doet mevr. Hoekstra de suggestie van onderzoek doen naar de haalbaarheid van drijvende zonnepanelen op zee.
- Dhr. de Groot en dhr. Ververs presenteren een voorstel voor het vervolgproces (met als plan dit voor te leggen aan het PHO+ Energie en de raden):
 - Opbrengst van drie avonden (inhoud/proces) leiden tot de volgende twee producten: sociaal-economisch kader en ruimtelijk kader voor duurzame opwek Holland Rijnland 1.0;
 - Beide kaders in maart voorleggen aan de provincie, met de volgende vermelding: 2,5 PJ is mogelijk en dit zijn onze regionale kaders;
 - Voorjaar: (samen met provincie) kijken naar ruimtelijke scenario's voor energielandschappen
Voorjaar: integrale en ruimtelijke afweging in de regio met andere functies;
 - Voorjaar/zomer: marktverkenning met initiatiefnemers, coöperaties, ontwikkelaars en Liander voor opwek van 2,5 PJ binnen de kaders;
 - Najaar: ontwikkeling concreet aanbod 2025/2030;
 - 1 november 2019: Regionaal bod aan Rijk (RES), gericht op 2030.
- Mevr. Spijker vraagt aandacht voor het financieringsvraagstuk en het opstellen van een aanbod voor het PHO+ Energie met wat er op de korte en lange termijn nodig is (hoeveel windmolens en hoeveel hectare zonnepanelen) met daarbij de belemmeringen per hoofdlijn. Aandachtspunten: inzichtelijk maken van de richtlijnen en de opgave voor 2025/2030 en het proces richting AB Holland Rijnland.
- Nog niet alle data voor de ronde langs de raden zijn gevuld. Het is qua agenda's lastig gebleken om in de maanden november en december een Stuurgroep lid aanwezig te laten zijn. Een andere optie is dat de wethouder van de eigen gemeente het verhaal zelf houdt of dat er gekeken wordt naar alternatieve data in 2019. Deze lijst met data zal ook besproken worden in het PHO+ Energie op 21 november 2018. De data die wel gevuld zijn zullen definitief gemaakt worden bij de griffies. Mevr. Hoekstra geeft nog aan op 28 november 2018 aanwezig te kunnen zijn (gemeente Hillegom) en Mevr. Spies op 29 november 2018 (gemeente Katwijk).

04 Evaluatie

- Op 18 oktober 2018 is er een dag georganiseerd (voor de leden van de Projectgroep) voor de evaluatie en vooruitblik op het uitvoeringsprogramma 2019 (met ondersteuning van Twynstra Gudde). Donderdag 6 december 2018 zal er een vervolgmiddag zijn op de evaluatie om te werken aan het uitvoeringsprogramma voor 2019.
- De leden van de Stuurgroep geven de suggestie het woord 'evaluatie' te zwaar te vinden na nog geen 10 maanden uitvoering en dit veranderen in tussenstand, meterstand of terugblik.
- Tijdens de evaluatie met de Projectgroep op 18 oktober 2018 ontstond het voorstel om de uitvoeringslijn Greenports niet voort te zetten bij het opstellen van het uitvoeringsprogramma voor 2019. De leden van

de Stuurgroep benadrukken dat het van belang is om de ontwikkelingen op dit gebied te volgen en de gedane afspraken na te komen, maar vanuit het nieuwe uitvoeringsprogramma deze uitvoeringslijn niet meer op te nemen.

- Vanuit de Projectgroep werd gevraagd naar de verhouding van de Stuurgroep ten opzichte van het PHO+ Energie. De aanwezigen onderschrijven het belang van het behoud van de Stuurgroep en geven aan de Stuurgroep te willen gebruiken als voorbereiding op het PHO+ Energie (planning: 3/4 weken voor het PHO+ Energie een Stuurgroep). De Stuurgroep zal zich voornamelijk richten op de stand van zaken van de uitvoeringslijnen en het PHO+ meer ter besluitvorming.
- De aanwezigen stemmen in met het voorstel van mevr. Spies om deze terugblik te verzenden naar het PHO+ Energie. Mevr. Spies voegt eraan toe dat bij het opstellen van een nieuw uitvoeringsprogramma duidelijk en scherp geformuleerd zal moeten worden waar we ons regionaal op zullen richten en waar we capaciteit op inzetten.

05 Inventarisatie WE adviseurs van woningbouwcorporaties

- WE adviseurs heeft een rapport opgesteld (vanuit de uitvoeringslijn Zon op daken) over de verduurzaming van de woningbouwvoorraad bij de woningbouwcorporaties en de rol die overheden daarbij in zouden kunnen nemen. Uit de ronde langs de woningcorporaties werd duidelijk dat de woningcorporaties graag met ons van gedachten willen wisselen en gezamenlijk op willen trekken. Op 24 januari 2019 wordt een bijeenkomst georganiseerd om te bekijken welke acties gezamenlijk opgepakt kunnen worden.
- De leden van de Stuurgroep stemmen in met de bijeenkomst met als voorwaarde dat de Portefeuillehouders Wonen ook betrokken zullen worden en dat we de woningcorporaties vooral de mogelijkheid bieden hun ideeën en behoeften aan te geven. Mevr. Spies geeft aan dat het van belang is om met elkaar na te denken over een handvat dat we kunnen aanreiken bij de prestatieafspraken met de woningcorporaties en de huurdersvertegenwoordigingen.
- Dhr. Schouffoer geeft aan te willen ondersteunen bij de bijeenkomst op 24 januari 2019.

06 Rondvraag

- Dhr. Maat deelt mee dat er gezocht wordt naar een tijdelijk oplossing voor Boskoop waar een probleem is met het netwerk bij teruglevering. Het enthousiasme voor opwek is daar groot. Dhr. Schouffoer merkt op dat daar mogelijk een subsidie voor gebruikt kan worden. Dhr. Maat geeft aan dat de gemeente Alphen aan den Rijn, Gouda en Waddinxveen een Betonconvenant hebben afgesloten. Aangesloten zijn onder andere aannemers, betonproducenten, slopers en gemeenten om te komen tot verduurzaming met name in materiaal gebruik (richting circulaire economie). Het convenant staat open voor meerdere gemeenten. In het PHO+ Energie van 21 november 2018 zal dhr. Maat het convenant opnieuw onder de aandacht brengen.
- Mevr. Spijker geeft aan dat er vanuit Hart van Holland een brief verzonden zal worden over de integrale afweging.
- Dhr. Ververs wijst op de algemene ledenvergadering van de VNG, waar het onderwerp Energie op de agenda staat. Kunnen wij nog wat meegeven? De aanwezigen noemen: capaciteit en geld. Op 30 november 2018 zullen de gemeenten vertegenwoordigd zijn op de algemene ledenvergadering in Utrecht. Mevr. Spies stelt voor om de annotaties voor deze vergaderingen op elkaar af te stemmen.
- Dhr. Schouffoer geeft aan dat dhr. Weber een brief heeft opgesteld richting de Staten met de stand van zaken rondom de Warmterotonde. Het zullen twee aparte tracés worden: Leiden en Den Haag. Er wordt gestreefd naar een samenhangend transportsysteem. De brief zal ook ambtelijk gedeeld worden.